Ülkelerin Doğal Kaynak Potansiyeli

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- Doğal kaynaklar yeryüzüne **eşit dağılmamıştır**: bazı bölgeler petrol, doğal gaz, kömür gibi enerji kaynaklarında; bazıları sanayinin ham maddesi olan madenlerde zengindir. Bu dağılış farkı ülkeler arasında **bölgesel ve küresel ticareti** ve karşılıklı bağımlılığı artırır.
- **Kaynak + beşerî güç:** Norveç, Kanada, ABD, Avustralya gibi ülkeler kaynaklarını eğitim, teknoloji ve sermayeyle değerlendirerek gelişmiştir. **Japonya** gibi kaynakları sınırlı ülkeler nitelikli iş gücü ve teknolojiyle gelişebilmiştir.
- **Varlık içinde yokluk:** Afrika, Güney Amerika ve Orta Doğu'daki bazı ülkeler zengin kaynaklarını işleyemediği, gelirini adil dağıtamadığı ya da tek ürüne bağımlı kaldığı için kalkınamamıştır. **Venezuela** dünyanın en büyük kanıtlanmış petrol rezervine sahip olmasına karşın ihracatının neredeyse tamamı petrole bağlı olduğundan fiyat düşüşleri ve yaptırımlardan ağır etkilenmiştir.
- Değerli kaynakların paylaşılamaması (petrol, doğal gaz, altın, elmas) bazı bölgelerde **iç savaş ve çatışmalara** yol açabilmektedir.
- **Örnekler:** Güney Afrika Cumhuriyeti platin, krom, manganez, altın ve elmas; Şili bakır; Avustralya demir cevheri ve kömür; Rusya doğal gaz; Suudi Arabistan ve Kuveyt petrol; Kazakistan uranyum ve petrol; Norveç petrol, doğal gaz ve hidroelektrik potansiyeliyle öne çıkar.
- **Rezerv / üretim oranı** = kanıtlanmış rezerv ÷ yıllık üretim; aynı üretim hızıyla kaynağın yaklaşık kaç yıl yeteceğini gösterir.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 Ülkeleri öne çıktıkları doğal kaynakla eşleştiriniz.

1. Şili 2. Suudi Arabistan 3. Güney Afrika Cumhuriyeti 4. Rusya Federasyonu

a) Platin ve krom
b) Bakır
c) Doğal gaz
d) Petrol

2 Aşağıdaki ifadelerin başına doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.

( ) Doğal kaynaklar dünyaya eşit dağılmıştır.
( ) Kaynak dağılışındaki farklılık uluslararası ticareti artırır.
( ) Japonya doğal kaynakları sınırlı olmasına rağmen gelişmiştir.
( ) Doğal kaynak zenginliği kalkınma için tek başına yeterlidir.
( ) Venezuela'nın ihracatı büyük ölçüde petrole bağlıdır.

3 Dünyanın kanıtlanmış en büyük petrol rezervine sahip olmasına karşın ekonomik sorunlar yaşayan Güney Amerika ülkesi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Arjantin B) Şili C) Uruguay D) Venezuela E) Paraguay

4 Boşlukları doldurunuz.

a) Aynı üretim hızıyla bir kaynağın kaç yıl yeteceğini ..... ÷ yıllık üretim oranı gösterir.
b) Zengin kaynaklara rağmen yoksul kalan ülkelerin durumu "varlık içinde ....." diye ifade edilir.
c) Madenleri sınırlı olmasına rağmen teknolojiyle gelişen Asya ülkesine örnek ..... verilebilir.

5 Aşağıdakilerden hangisi bir ülkenin doğal kaynaklarından yeterince yararlanamamasının nedenlerinden biri **değildir**?

A) Sermaye yetersizliği
B) Nitelikli iş gücünün fazla olması
C) Teknoloji eksikliği
D) Altyapı yetersizliği
E) Siyasi istikrarsızlık

6 Aşağıdaki ülkelerden hangisi **petrol** üretimi ve ihracatıyla öne çıkan bir Orta Doğu ülkesidir?

A) Gana B) Şili C) Japonya D) İsviçre E) Kuveyt

7 Doğal kaynakların yeryüzüne dengesiz dağılmasının ülkeler arası ilişkilere en belirgin etkisi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Karşılıklı ticareti ve bağımlılığı artırması
B) Ticareti tamamen ortadan kaldırması
C) Tüm ülkeleri kendine yeterli kılması
D) Ulaşım ihtiyacını azaltması
E) Ülkeleri birbirinden yalıtması

8 Kaynakların paylaşılamaması nedeniyle bazı bölgelerde iç savaşlara konu olan değerli madenlere örnek aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kum B) Kil C) Kireç taşı D) Çakıl E) Elmas

9 Tabloda dört ülke grubu verilmiştir. Hangi grup doğal kaynaklarını en iyi değerlendirip gelişmiş olabilir? Hangi grup "varlık içinde yokluk" durumuna en uygundur?

	Doğal kaynak	Beşerî faktörler (eğitim, sermaye, teknoloji)
I	Zengin	Güçlü
II	Sınırlı	Güçlü
III	Zengin	Zayıf
IV	Sınırlı	Zayıf

10 Norveç'in hem petrol-doğal gaz hem de hidroelektrik potansiyelini değerlendirerek gelişmiş ülkeler arasında yer alması aşağıdakilerden hangisini gösterir?

A) Kaynakların bilinçli yönetiminin kalkınmaya katkısını
B) Kaynakların kalkınmada hiçbir rolü olmadığını
C) Enerji ithalatının şart olduğunu
D) Tarımın tek gelir kaynağı olduğunu
E) Nüfusun kalabalık olması gerektiğini

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 Grafikte bir ülkenin ihracatı (temsilî) verilmiştir.
a) Toplam ihracat kaç milyar dolardır?
b) Ham petrol ve doğal gazın toplam ihracattaki payı yaklaşık yüzde kaçtır?

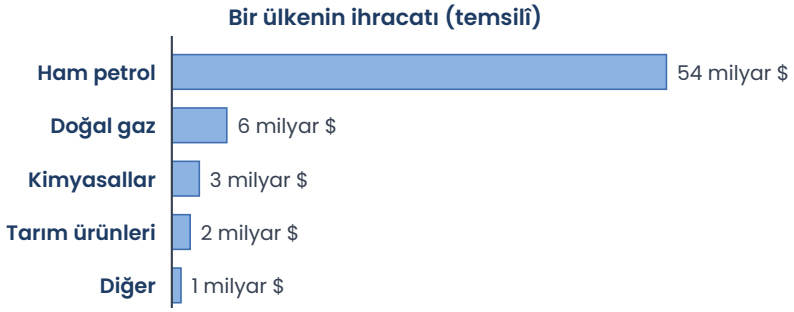

12 11. sorudaki ülke için aşağıdaki risklerden hangisi **en belirgindir**?

A) Tarım ürünü fiyatlarının artması
B) Nüfusun hızla yaşlanması
C) Turist sayısının azalması
D) Petrol fiyatlarındaki düşüşün ekonomiyi sarsması
E) Sanayi ihracatının çok hızlı artması

13 Tabloda üç ülkenin petrol rezervi ve yıllık üretimi (temsilî) verilmiştir. Mevcut üretim hızıyla her ülkenin rezervi kaç yıl yeter? Hangi iki ülkenin rezerv ömrü eşittir?

Ülke	Kanıtlanmış rezerv (milyar varil)	Yıllık üretim (milyar varil)
R ülkesi	180	4
S ülkesi	60	3
T ülkesi	30	1,5

14 Doğal kaynak bakımından fakir ama gelişmiş bir ülkenin, kaynak zengini az gelişmiş bir ülkeyle ticaretinde aşağıdakilerden hangisi **beklenir**?

A) Sanayi ürünü alıp ham madde satması
B) Ham madde alıp sanayi ürünü satması
C) Hiç ticaret yapmaması
D) Yalnızca tarım ürünü satması
E) Ham maddeyi işlemeden geri satması

15 Kanada, Avustralya ve Norveç'in ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Doğal kaynaklarının hiç olmaması
B) Tarım toplumları olmaları
C) Denize kıyılarının bulunmaması
D) Sömürge olarak yönetilmeleri
E) Zengin doğal kaynaklarını güçlü beşerî faktörlerle değerlendiren gelişmiş ülkeler olmaları

16 Kaynak zengini ama az gelişmiş bir ülkenin kaynaklarını kalkınmaya dönüştürebilmesi için **üç** öneri yazınız.

17 Güney Afrika Cumhuriyeti'nin kıtanın en gelişmiş ekonomilerinden birine sahip olmasında aşağıdakilerden hangisinin payı **en büyüktür**?

A) Değerli maden kaynaklarının zenginliği
B) Kutup iklimi
C) Denize kıyısının olmaması
D) Nüfusunun tamamen tarımda çalışması
E) Okyanustan uzak olması

18 Aşağıdakilerden hangisi doğal kaynakların **küresel** ölçekte ülkeler arası ilişkileri etkilediğine örnektir?

A) Bir köyde çeşme suyunun paylaşılması
B) Bir ilçede kum ocağı açılması
C) Bir şehirde park yapılması
D) Enerji ithal eden ülkelerin üretici ülkelerle uzun vadeli anlaşmalar yapması
E) Bir çiftçinin tarlasını sulaması

19 Bir ülkenin kanıtlanmış petrol rezervinin artması aşağıdakilerden hangisinin sonucu **olamaz**?

A) Yeni petrol sahalarının keşfedilmesi
B) Aynı yıl içinde petrol tüketiminin artması
C) Çıkarma teknolojisinin gelişmesiyle eskiden işletilemeyen sahaların ekonomik hâle gelmesi
D) Petrol fiyatlarının yükselmesiyle maliyetli sahaların kârlı olması
E) Jeolojik araştırmaların genişlemesi

20 Petrol ve uranyum bakımından zengin olan Kazakistan'ın açık denizlere kıyısının bulunmaması, kaynaklarını dünya pazarına ulaştırmasında aşağıdakilerden hangisinin önemini artırır?

A) Okyanus limanları
B) Kutup deniz yolları
C) Boru hatları ve komşu ülkelerle transit anlaşmaları
D) Panama Kanalı
E) Hava kargo taşımacılığı

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 Doğal kaynaklarla ilgili
I. Bir ülkenin kaynak zengini olması onu küresel ticarette etkili kılabilir.
II. Kaynak zenginliği iç çatışmalara da neden olabilir.
III. Kaynağı sınırlı ülkeler hiçbir zaman gelişemez.
yargılarından hangileri doğrudur?

A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II D) II ve III E) I, II ve III

22 Bir ülkenin ihracat gelirlerinin %99'unu petrolden elde etmesi ve petrol ihracatının birkaç yıl içinde üçte birine düşmesi, ülkede aşağıdakilerden hangisinin yaşanmasına **en çok** yol açar?

A) Sanayi ihracatının patlaması
B) Döviz gelirlerinin azalmasıyla ithal ürünlerde kıtlık ve yüksek enflasyon
C) Turizm gelirlerinin petrol gelirini aşması
D) Nüfusun hızla artması
E) Tarım ürünü fazlasının oluşması

23 13. sorudaki R ülkesi yıllık üretimini %25 artırırsa rezerv ömrü kaç yıla düşer? Üretim artışının ülke ekonomisine kısa ve uzun vadeli birer etkisini yazınız.

24 Kobalt, lityum ve nadir toprak elementleri gibi madenlerin önem kazanması aşağıdaki gelişmelerden hangisiyle **en çok** ilişkilidir?

A) Kömürle çalışan buhar makinelerinin artması
B) Göçebe hayvancılığın yaygınlaşması
C) Kervan ticaretinin canlanması
D) Nadas tarımının artması
E) Elektrikli araç ve batarya teknolojilerinin yaygınlaşması

25 Aşağıdaki ülke–öne çıkan kaynak eşleştirmelerinden hangisi **yanlıştır**?

A) Japonya – zengin petrol yatakları
B) Avustralya – demir cevheri
C) Şili – bakır
D) Kazakistan – uranyum
E) Güney Afrika Cumhuriyeti – platin

26 Doğal kaynak bakımından fakir olan gelişmekte olan bir ülkenin dışa bağımlılığını azaltmak için izleyebileceği politikalardan
I. yenilenebilir enerji yatırımlarını artırmak,
II. geri dönüşümle ikincil ham madde elde etmek,
III. tüm sanayi üretimini durdurmak
hangileri uygundur?

A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II D) I ve III E) I, II ve III

27 Güney Afrika Cumhuriyeti bazı stratejik madenlerde dünya üretiminin büyük payını elinde tutmaktadır. Bu ülkenin söz konusu madenlere sahip olmasaydı diğer ülkelerle ilişkilerinin nasıl olabileceğini **iki** yönden değerlendiriniz.

28 Bir ülke petrol gelirlerinin bir kısmını gelecek nesiller için yurt dışındaki yatırımlarda değerlendiren bir fonda biriktirmektedir.
Bu politikanın temel amacı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Petrol üretimini hemen durdurmak
B) Enerji ithalatını artırmak
C) Nüfusu azaltmak
D) Kaynak tükendiğinde de refahın sürmesini sağlamak
E) Tarım alanlarını genişletmek

29 Kaynak zengini ülkelerde yaşanan iç çatışmaların uluslararası boyut kazanmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kaynakların yalnızca yerel pazarda kullanılması
B) Bu ülkelerin dış ticaret yapmaması
C) Kaynaklara bağımlı başka ülkelerin ve küresel güçlerin çıkarlarının etkilenmesi
D) Kaynakların hiçbir değer taşımaması
E) Çatışmaların yalnızca tarım alanlarında yaşanması

30 Bir ülkenin madenlerini ham olarak ihraç etmek yerine yurt içinde işleyerek ihraç etmeye başlaması aşağıdakilerden hangisine yol açmaz?

A) İhracatın katma değerinin artmasına
B) Sanayi tesislerinin kurulmasına
C) Nitelikli iş gücüne talebin artmasına
D) Döviz gelirinin artmasına
E) Ülkede istihdamın azalmasına

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**